

Irodalom Témazáró

Reneszánsz: Renaissance - újjászületés. Olaszországból indult ki. A XV.század közepétől a XVI.század közepéig élte virágkorát.

Humanizmus:

1. a reneszánsz korának filozófiai-szellemi irányzata (XIV—XVI. század), az itáliai polgárság értelmiségi gondolkodásmódja, középpontjában az ember, az emberi egyéniség, illetőleg az egyéniség önmegvalósítása áll;
2. általános értelemben az emberiség kifejezéseiként használatos; az emberi méltóság tisztelete, az emberi értékek és érdekek megbecsülése.

Tetrarkai: -

Misztérium játék: A misztériumjáték vagy misztériumdráma az angol és francia területeken alakult ki a liturgikus drámákból. A városi polgárság műfaja volt, első utalás az előadására 1374-ből való. Tárgya elsősorban Jézus élete volt. Magyarországon a betlehemezés is a középkori misztériumokból alakult ki, ezért nevezték paraszti misztériumjátéknak is. Franciául mystère, az angol nyelvben mystery a neve.

Mirákulum: A szentek életét, csodáit, szenvedéseit, vértanúhalálát színre vivő misztériumdrámák.

Moralitás: A moralitás történeteiben a megszemélyesített jellemvonások, erények és bűnök viaskodnak az emberi lélekért.

Balassi strófa:

- 1 vsz -> 3 sor
- 1 sor -> 3 egység (a belső rímek által)
- vers -> 3x3 strófa
- A hármas szerkesztési elv valósul meg. Dante Isteni színjátékában is megtalálható ez az elv. Képlete: aabccbdbb.....

Életkép: Az életkép (zsánerkép) a leíró költészet egyik műfaja; olyan, verses vagy prózai líroepikus műalkotás, amelyik a mindennapi élet valamely jellemző alakját, helyzetét, eseményét örökíti meg, néhány fő vonást emelve ki, az egyénítést mellőzve. Az életkép kifejezés eredetileg festészeti műfajt jelölt, innen került át a poétikába. A magyar szakirodalom önálló elnevezéssel is megkülönbözteti jellemképnek nevezett változatát, ahol a jelenet vagy pillanatkép-sorozat előterében egy tipikus egyéniség rajza áll; ez voltaképpen harmadik személyben előadott helyzetdalmak is felfogható. Az életkép műfaja a 18. század második, a 19. század első felében terjedt el Európában, Magyarországon a reformkorban vált népszerűvé az irodalmi népiesség megjelenésével. Ezt jelzi a korszak meghatározó folyóirata, az Életképek már címében is. A műfaj klasszikus példái Petőfi Sándor Egy estém otthon, 1844; A négyökrös szekér, 1845; A magyar nemes, 1845; Arany János A szegény jobbágy, 1847; Családi kör, 1851.

Epigramma: Az epigrammát az elégiával közös származás és forma (disztichon), sőt tartalom jellemzi. Eredetileg sírkövekre, műemlékekre, isteneknek szánt tárgyakra, épületre vészték (epigramma=felirat), s ezért tartalmában igen tömör és terjedelmében rövid volt. Később mint könyvepigramma veszített tömörségéből, rövidségéből is. Ma bölcs gondolatot, szellemes gúnyt, fontos igazságot tömören összefoglaló, gyakran csattanóval végződő, viszonylag rövid versek neve, a disztichonforma már nem feltétlen követelmény.

Barokk: Az ellenreformáció szellemi áradatát kifejező, az érzelmeket az ész fölé rendelő túldíszített, Itáliában keletkezett művészeti és irodalmi stílus. Nélkülözhetetlen eszköze a meghökkentés, a

gyönyörködtetés. Kedveli a virtuóz rímtechnikát, a körmondatokat, költői képek bőségét, a patetikus hangnemet.

Barokk eposz: Az ellenreformáció szellemi áradatát kifejező, az érzelmeket az ész fölé rendelő túldíszített, Itáliában keletkezett művészeti és irodalmi stílus. Nélkülözhetetlen eszköze a meghökkentés, a gyönyörködtetés. Kedveli a virtuóz rímtechnikát, a körmondatokat, költői képek bőségét, a patetikus hangnemet.

Invokáció: A klasszikus eposz egyik állandó eleme, kelléke, amely valamely istenség, esetleg múzsa segítségül hívását jelenti.

Propozíció: A klasszikus eposz állandó kelléke, a téma megjelölését jelenti.

Enumeráció: A klasszikus eposz egyik állandó eleme, eposzi kelléke, de az újabb kori eposzokban is előfordul. Seregszemlét jelent, a szemben álló hősök és csapatok bemutatása, rendszerint a cselekmény megindítása után.

Imitatio Christi: A latin kifejezés jelentése: Krisztus követése. A középkori keresztény gondolkodás egyik kulcsfogalma. A tökéletes erény képviselője az emberré lett Fiú, Krisztus. Valamennyi hívő számára az ő földi élete jelenti a példát. Az imitatio Christi azok valósítják meg, aki tevőlegesen is követik Krisztust, vállalják a szenvedést, megaláztatást vagy éppen a mártírhalált.

Novella elemzés:

(novella = probléma megoldási folyamat)

1. expozíció
2. probléma
3. bonyodalom
4. tetőpont
5. megoldás

Sok sikert kívánok mindenkinek a holnapi Irodalom Témazáróra!

Szeretettel: Komáromi János